

Yksityisteiden hoitosopimuksista luopuminen Nurmijärvellä

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Liikenneala, insinööri (AMK)

2021

Niko Virtanen

TIIVISTELMÄ

Uuden yksityistielain tultua voimaan 1.1.2019 tuli paljon muutoksia myös tiekuntien toimintaan. Yksi keskeisimmät muutoksista oli, että tiekunnan pitää toimia lain mukaan, jotta sillä on mahdollista saada kunnan tai valtion avustuksia. Opinnäytetyössä tutkin miten Nurmijärvellä nukkuvat tiekunnat herätettiin 2019 – 2020 välisenä aikana.

Nurmijärvi on poikkeuksellinen kunta, että siellä oli hyvin paljon yksityistietoja, joilla on ollut kunnan kanssa hoitosopimus, eli Nurmijärven kunta on vastannut hoitosopimusteiden päivittäishoidosta. Talvikunnossapito on ollut näkyvin osa tätä hoitosopimusta. Nurmijärven kunta ei ole vaatinut näiden vuosien aikana hoitosopimusteilla teillä toimivaa tiekuntaa ja niiden lainmukainen toiminta lakannut vuosien aikana. Pahimmillaan viimeisestä tiekunnan kokouksesta oli aikaa yli 50 vuotta.

Yksityistielain muutoksen myötä Nurmijärven kunta katsoi hoitosopimukset rauenneiksi 1.1.2019. Tämän johdosta kaikkien hoitosopimusteiden tiekunnat piti herättää uudelleen toimimaan lain mukaisesti. Siirtymäaika päättyi 1.5.2020, jonka jälkeen tiepidosta vastasi kyseisen tien tiekunta. Tässä työssä tutkin miten tiekunnat saatiin uudelleen järjestäytymään ja mitkä olivat suurimmat ongelmat

Avainsanat Tiekunta, nukkuvan tiekunnan herättäminen, yksityistie, tienpitäjä

Sivut 22 sivua ja liitteitä 7 sivua

New private road law came into force on 1 January 2019, In the new law were also many changes in the operations of road co-operative communitys. One of the most important changes was that the road communities must act in accordance with the law in order to be able to receive municipal or state subsidies. In the thesis, I study how the sleeping road co-operative communities in Numijärvi were awakened between 2019 and 2020.

Nurmijärvi is an exceptional municipality in that there were a lot of private roads that have had a maintenance contract with the municipality, ie the municipality of Nurmijärvi has been responsible for the daily maintenance of those roads. Winter maintenance has been the most visible part of contract. During these years, the municipality of Nurmijärvi has not required the road co-operative communities to be effective, and their legal operation has ceased over the years. At worst, it was more than 50 years since they have had any meetings.

With the changes to the private roads law, the municipality of Nurmijärvi considered the care contracts to expired on 1.1.2019. As a result, the care contracts had to be revived to act been in accordance after with the law. The transition period ended on 1.5.2020, after on the law that the road maintenance was the responsibility of the road co-operative community. In this work, I examine how the road municipalities were reorganized and what were the biggest problems

Keywords private road, road keeper,

Pages 22 pages and appendices 7 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Suomen tieverkko	1
2.1	Yksityiteiden merkitys yhteiskunnalle	2
2.1.1	Huoltovarmuus	3
3	Uusi yksityistielaki ja sen keskeisimmät muutokset vanhaan lakiin	4
3.1	Tiekunnan kokouksen koolle kutsuminen	4
3.2	Tiekunnan yhdistäminen	5
3.3	Oikaisuvaatimus ja valitus	5
3.4	Avustuskelpoisuus	5
3.5	Yhdyskuntatekniset laitteet.....	6
4	Yksityistiet Nurmijärvellä	6
4.1	Lähtökohta	6
4.2	Hoitosopimustiet.....	7
4.2.1	Hoitosopimustietyytit	8
5	Yksityisteiden avustaminen Nurmijärvellä.....	9
5.1	Yksityistiet joilla toimiva tiekunta 30.4.2020 asti	9
5.1.1	Yksityistiet (hoitosopimus) 30.4.2020 asti	9
5.1.2	Hoitosopimusteiden tiekunnat	9
5.2	Hoitosopimusteiden kunto.....	10
5.2.1	Tienpitäjän vastuu	10
5.3	Hoitosopimusteiden kustannukset kunnalle	11
6	Yksityistielain 560/2018 tuomat muutokset Nurmijärvellä	11
6.1	Aikaisemmat yritykset luopua hoitosopimuksista.....	11
6.2	Hoitosopimuksien irtisanomisien valmistelu.....	13
7	Hoitosopimuksien irtisanominen.....	13
8	Nukkuvan tiekunnan herättäminen.....	15
8.1	Järjestäytymätän tie	15
8.2	Ensimmäinen kokous.....	16
8.2.1	Kokouskutsun lähettäminen.....	16
8.2.2	Yksimielisyys	16

8.3	Kokouksen kulku.....	17
8.3.1	Tomielimen tehtävät ensimmäisen kokouksen jälkeen.....	18
8.3.2	Pankkitili	18
8.4	Tieyksiköinnin vahvistaminen.....	19
8.5	Tiekunnan heräämisen jälkeen.....	19
9	Miten hoitosopimuksien irtisanominen otettiin vastaan	21
10	Tiekuntien järjestäytyminen 2020 loppuun mennessä.....	21
	Pohdintaa ja yhteenveto.....	22
	Lähteet.....	23

Liitteet

Liite 1	Lähetekeskustelu TEKLA
Liite 2	KH päätös
Liite 3	Saatekirje
Liite 4	Postilaatikkojakelu
Liite 5	Kokouskutsu
Liite 6	Hallinto-oikeuden päätös
Liite 7	Projektin vaiheet

1 Johdanto

Ykstyitystielain muutos 1.1.2019 toi mukaan paljon muutoksia tiekuntien toimintaa. Yksi suurimmista muutoksista oli tiekunnan avustuskelpoisuuden muuttuminen. Minulta kysyttiin 2019 alkuvuodesta olisinko halukas alkamaan tieisännöitsijäksi yhdelle tiekunnalle Nurmijärven kunnan alueella. Siinä vaiheessa en edes tiennyt mikä on tiekunta saatikka mitkä ovat sen tehtävät. Asiaa muutaman illan tutkuttuani kiinnostuin asiasta toden paljon. Internetistä löysin asiasta paljon tietoa ja samalla alkoi asia kiinnostamaan. Samaan aikaan oli myös vähän mietinnässä lopputyön aiheita ja mietin, että tästä asiasta saisi varmasti tehtyä lopputyön. Keväällä 2019 olin yhteydessä Nurmijärven kunnallistekniikan päällikköön Jyrki Meroseen ja kerroin olevani liikenneinsinööri opiskelija ja haluaisin tehdä lopputyön jostakin yksityistiehen tai tiekuntaan liittyvästä aiheesta. Tämän puhelun seurauksena aloitin 1.6.2019 Nurmijärven kunnan yksityistieneuvojana puolen vuoden määräaikaisella sopimuksella ja 40% työajalla. Pesti kesti loppujen lopuksi puolitoista vuotta ja sain aitiopaikalta nähdä ja kokea miten nukkuva tiekunta herätetään, ja mitä asioita pitää ottaa huomioon. Samalla tuli myös kunnallinen päätöksenteko tutuksi. 2019 pääsin mukaan myös Suomen tieyhdistyksen järjestämään tieisännöitsijä koulutukseen ja marraskuussa 2019 valmistuin tieisännöitsijäksi. Tästä koulutuksesta oli valtava apu kun olin mukana herättelemässä nukkuvia tiekuntia .

2 Suomen tieverkko

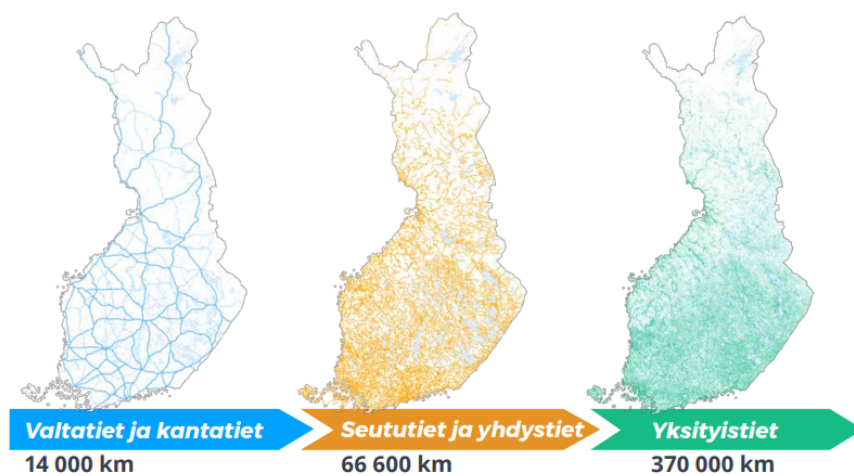
Suomen tieverkko koostuu kolmenlaisista teistä. Maantiet (tienpitäjänä valtio), kaava-alueen tiet, eli kadut (tienpitäjänä kunta tai kaupunki), sekä yksityistiet (tienpitäjänä tieosakkaat). Suomen tieverkon kokonaispituus on noin 450 000 kilometriä. Väyläviraston ylläpitämiä maanteitä on yhteensä maanlaajuisesti noin 78 000 km. Yksityis- ja metsäautoteiden yhteispituus on noin 350 000 km ja kuntien katuverkkojen noin 26 000 km. (Väylävirasto, 2021)

2.1 Yksitysteiden merkitys yhteiskunnalle

Yksitystiet siis muodostavat 77% koko suomen tieverkostosta (kuva 1). Eli ne muodostavat todella merkittävän osan Suomen koko tieverkostosta. Yksitystiet mielletään useasti pieniksi ja pelkästään paikallista asutusta palveleviksi pieniksi teiksi, joiden käyttö ulkopuolisilta liikkujilta on kielletty. Laaja yksitystieverkosto on perusta Suomen lähes koko teollisuudelle, kun niiden tarvitseman raaka-aineiden matka alkaa kohti jatkojalostusta. Kun yksityistiellä tapahtuva toiminta muutetaan numeroiksi, niin niiden merkitys selkeytyy (kuva 2). Suomessa on noin 140 000kpl yksityisteitä. Yksitystie on 250 000 ihmisen kotitie. Noin 30 000 yritystä on yksityisteiden osakkaana eli heidän tointanss on riippuvainen yksityistiestä. Yksitysteiden varressa on myös on 40 000 maatalan tilakeskusta. Metsäteollisuus on hyvin riippuvainen yksitystieverkostosta. Noin 1.2miljoona puutavaraa yhdistelmää käyttää vuosittain yksityisteitä kun puuta lähdetään kuljettamaan kohti jatkojalostusta. (Tieyhdistys, 2019)

Kuva 1. Valtion tiet ja yksitystiet (Tieyhdistys, 2019 s. 3)

Yksitystiet tärkeä osa tiestöä

Kuva 2 Yksityistiet lukuina (Tieyhdistys)

2.1.1 Huoltovarmuus

Energia, viestintä- ja vesijohtoverkkojen rakentaminen, sekä niiden ylläpitäminen ja parantaminen tukeutuu suurimmilta osin laajaan yksityistieverkkoon (kuva 3). Hyvin hoidettu laaja yksityistieverkosto mahdollistaa nopean pääsyn tarvittaessa vikakohteille. Yhteiskunnalle tärkeät verkot saadaan hyvän yksityistieinfran ansiosta nopeasti korjattua. (Tieyhdistys, 2019 s.10 - 11)

Tuulivoiman osuuden jatkuva kasvu sähköntuotannossa on myös riippuvainen hyvästä yksityistieverkosta. Monet tuulivoimapuistot sijaitsevat yksityisteiden varressa.

Tuulivoimayhtiöt ovatkin perusparantaneet monta yksityistietä viime vuosina, jotta heidän massiiviset kuljetukset pääsevät turvallisesti perille suunnitellun aikataulun mukaan

Energian tuotannossa pyritään kokoajan kasvattamaan uusiutuvien energialähteiden käyttöä.

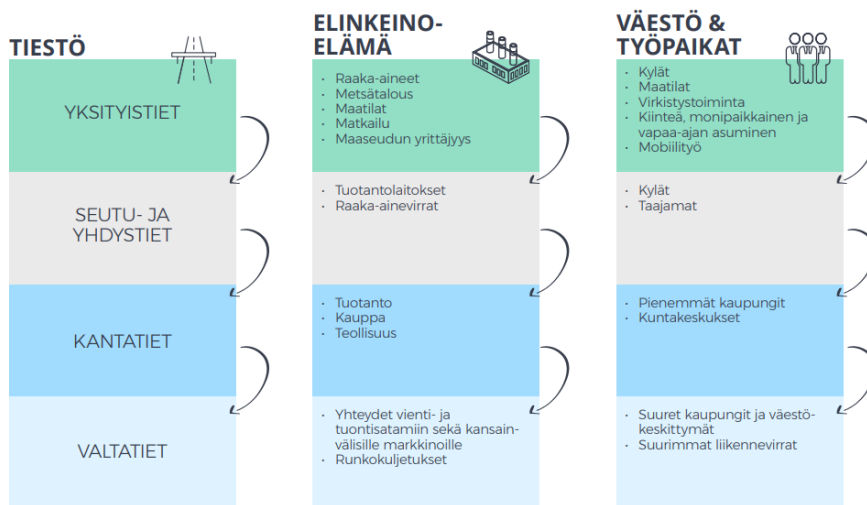
Suomessa erityisesti puuhakkeen ja tuulivoiman käyttö on lisääntynyt merkittävästi.

Molempien energialähteiden hyödyntäminen on riippuvaisia hyvästä yksityistieverkosta.

(Tieyhdistys, 2019 s.17)

Kuva 3 Tiet osana yhteiskunnan palveluita (Tieyhdistys 2019 s. 9)

3 Uusi yksityistielaki ja sen keskeisimmät muutokset vanhaan lakiin

Eduskunta hyväksyi uuden yksityistielain kesällä 2018. Vanha laki oli vuodelta 1962. Vanhaa lakia laadittaessa Suomi oli vielä maatalousvaltainen yhteiskunta ja suurinosa suomalaisista asui maaseudulla. Reilussa viidessäkymmenessä vuodessa yhteiskunta on muuttunut maatalousyhteiskunnasta teollisuus yhteiskunnaksi, sekä maaseutu on kärsinyt muuttotappiota, kun ihmiset ovat muuttaneet kaupunkeihin, sekä kuntakeskuksiin. Vanhaan lakiin oli myös tehty paljon korjauksia vuosien aikana ja oli jo hyvin sekava ja vaikeasti tulkittava. Seuraavassa on esitetty keskeisimmät muutokset tiekuntien toimintaan.

3.1 Tiekunnan kokouksen koolle kutsuminen

Uusi laki astui voimaan 1.1.2019 ja kuntien tielautakunnat lakkasivat 31.12.2019. Tielautakuntien työt jaettiin muille toimijoille. Erityisesti uusi laki lisäsi tiekuntien valtaa päättää omista asioistaan. Uuden lain myötä kokoukset voidaan kutsua koolle ja pitää sähköisessä ympäristössä, mikä on merkittävä muutos vanhaan lakiin. Vanhan lain mukaan riitti lehti-ilmoitus kokouksen koolle kutsumiseksi, mutta uuden lain myötä kokouskutsu pitää lähettää kirjallisena tai sähköisenä.

”Tiekunnan kokouksen kutsuu koolle toimitsijamies tai hoitokunta tai muu tiekunnan säännöissä määritelty taho. Kirjallinen kokouskutsu on toimitettava jokaiselle tieosakkaalle, jonka postiosoite on tiekunnan tiedossa tai joka on ilmoittanut tiekunnalle sähköpostiosoitteen tai muun tietoliikenneyhteyden kutsun toimittamista varten. Tiekunnan säännöissä voidaan määrätä myös muusta täydentävästä tavasta ilmoittaa tiekunnan kokouksen ajankohta. Kokouskutsu on toimitettava aikaisintaan kahta kuukautta ja viimeistään kahta viikkoa ennen tiekunnan kokousta. Tiekunnan säännöissä voidaan pidentää lyhyempää määräaika ja lyhentää pidempää määräaika”. (Yksityistielaki 560/2018 § 61)

3.2 Tiekunnan yhdistäminen

Tiekuntien yhdistäminen, jakaminen ja lakkauttaminen voidaan uuden lain myötä tehdä myös tiekuntien omalla päätöksellä, kun se ennen lakimuutosta oli mahdollista vain kunnan tielautakunnan päätöksellä tai maanmittauslaitoksen suorittamalla yksityistietoimituksella. Laki myös mahdollistaa tiekuntien muodostamaan itselleen myös säännöt. (Yksityistielaki 560/2018)

3.3 Oikaisuvaatimus ja valitus

Tiekunnan kokouksen oikaisuvaatimus tehdään uuden lain myötä suoraan tiekunnalle 30 vuorokauden kuluttua kokouksesta. Valitus kokouksen päätöksistä tehdään lähimpään käräjäoikeuteen, missä on maa- ja metsätalouden ministeriön lupa, kun se ennen tehtiin kunnan tielautakunnalle. (yksityistielaki 560/2018 § 64 ja § 65)

3.4 Avustuskelpoisuus

Hoitosopimusteiden kannalta suurin muutos oli §84, mikä edellyttää niiltäkin toimivaa tiekuntaa.

” Kunta päättää sen varoista yksityistien tienpitoon myönnettävistä avustuksista, avustuksen ehdoista ja käytön valvonnasta samoin kuin tien tekemisen tai

kunnossapidon ottamisesta kokonaan tai osaksi kunnan suoritettavaksi. Edellytyksenä avustuksen myöntämiseksi tienpitoon on, että tietä koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta ja että tiekuntaa ja yksityistietä koskevat tiedot yksityistierekisterissä sekä tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä ovat ajantasaiset niin kuin 50 §:ssä edellytetään.” (Yksityistielaki 560/2018 §84).

Aikaisemmin yksityistie on voinut olla kunnan päivittäisessä hoidossa, eikä kunta ole velvoittanut hoitosopimusteillansa toimivaa tiekuntaa.

3.5 Yhdyskuntatekniset laitteet

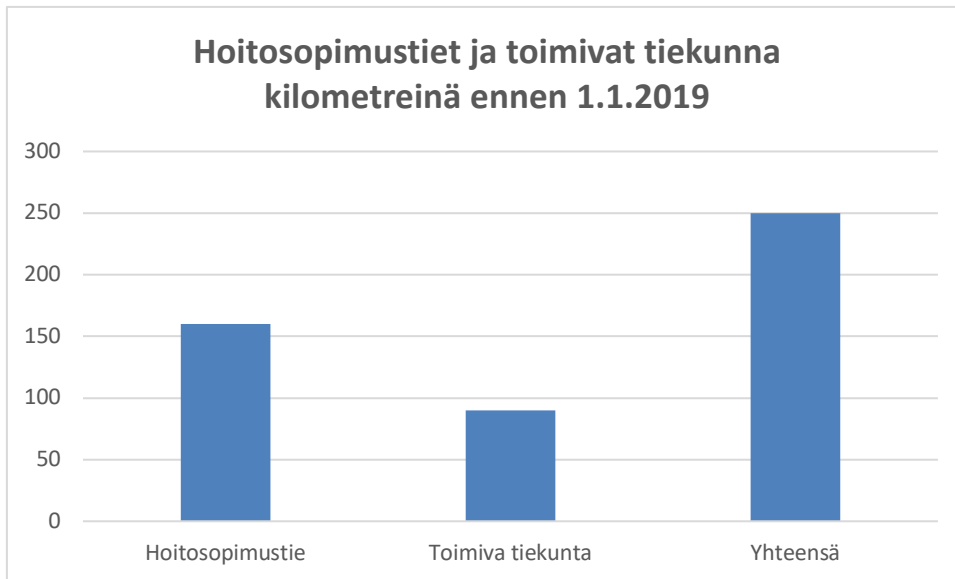
Tiekunta antaa suostumuksen yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittamiseen tiealueelle. Enää siihen ei tarvita maanomistajan lupaa. Toimielin antaa tämän luvan tiekunnan suostumuksella. Jos joku osakas tätä vastustaa asia on vietävä tiekunnan kokouksen päätettäväksi (Hämäläinen, 2019, s. 27)

4 Yksityistiet Nurmijärvellä

4.1 Lähtökohta

Nurmijärvellä on yksityisteitä kaiken kaikkiaan 250 kilometriä (kuva 4). Niistä 160 kilometriä on teitä, jossa kunta on tehnyt hoitosopimuksen tiekunnan kanssa siten, että kunta vastaa tien päivittäisestä hoidosta kokonaisuudessaan ja tiekunta vastaa perusparannuksista, sekä vahingoista kolmansille osapuolille. 90 kilometriä on yksityisteitä, joissa on toimiva tiekunta ja he vastaavat itse tienpidosta. Kunta avustaa näitä teitä rahallisesti vuosittain.

Kuva 4 Yksityistiet kilometreinä

4.2 Hoitosopimustiet

Tämän luvun tiedot perustuvat kokonaa Hämäläisen (Hämäläinen, 1999, s. 4) tekemään raporttiin Nurmijärn yksityisteistä vuodelta 1999.

Varhaisimmat hoitosopimukset ovat 1960 luvun puolivälistä ja viimeiset sopimukset ovat alekirjoitettu 1990 luvun alkupuolella. Pisin kunnan hoitosopimuksessa oleva tie on noin kuusikilometriä pitkä ja lyhin noin 250 metriä. Kunta otti oman harkintansa mukaan yksityisteitä hoitoonsa, mikäli ne täyttivät kunnan asettaman kriteerit, jotka olivat

- Tie oli rakennuskaava-alueella
- Tiellä oli huomattavasti osakasliikenteen ulkopuolista liikennettä.
- Tie oli merkittävä kunnan liikennejärjestelmän kannalta
- Tiellä oli huomattava määrä asutusta.

Osa hoitosopimusteistä ei täytä näitä kriteereitä, joten selkeitä kriteereitä tuskin on noudatettu kun on päätöksiä tehty vuosien aikana.

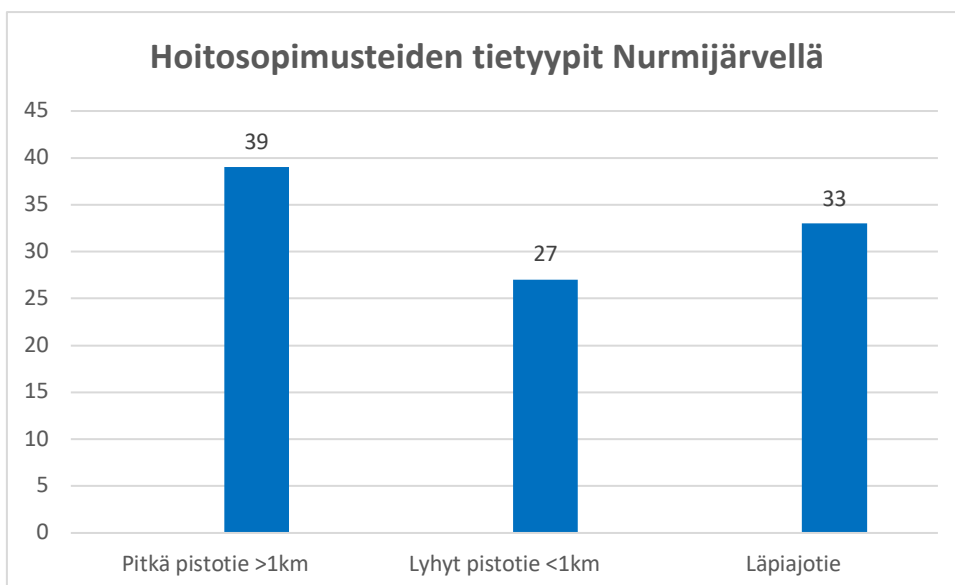
Pääsääntöisesti tieltä edellytettiin kuuden metrin leveyttä, sekä tien kuivatuksen tuli olla kunnossa. Tielle tehtiin kunnan tiemestarin valvonnassa tarkastus, jonka jälkeen se hyväksyttiin kunnan hoitosopimukseen, tai sitten tiekunnalle annettiin korjauskehotuksia, joiden jälkeen tie voitiin ottaa kunnan päivittäiseen hoitoon.

Hoitosopimuksista suurin osa (71 kpl) tehtiin 1970-luvulla. Kahdeksankymmentäluvulla hoitosopimuksia tehtiin vielä muutamia kymmeniä, mutta 1990-luvulla hoitosopimuksia tehtiin enää vain yksi. (Hämäläinen, 1999, s4)

4.2.1 Hoitosopimustietyyppit

Hoitosopimusteistä yleisin tietyyppi (kuva 5) on pitkä pistotie (39 kpl) joiden yhteispituus on n.65 km. Lyhyitä alle yhden kilometrin mittaisia pistoteitä on 27 kpl ja niiden yhteispituus on n.17km. Läpiajettavia teitä, on 33kpl ja yhteispituutta näillä on 78km (Hämäläinen, 1999, s. 4)

Kuva 5 Hoitosopimusteiden tietyyppit kappaleittain

5 Yksityisteiden avustaminen Nurmijärvellä

5.1 Yksityistiet joilla toimiva tiekunta 30.4.2020 asti

Kunta avusti vuosittain noin 120kpl yksityisteitä. Avustusten saannin perusteena oli, että tiellä oli toimiva tiekunta. Avustukset myönnettiin tositteiden perusteella, jotka tiekunta lähetti avustushakemuksen liitteinä 31.5 mennessä. Avustuksen määrä vaihteli noin 1300 - 1900€/km, josta tiekunnan omavastuu oli noin 57%. Euromääräinen kilometriavustus vaihteli vuosittain riippuen siitä paljonko oli asemakaava- ja rakennuslautakunnan määrittämää määrärahaa käytettävissä. Määräraha vaihteli 50 000€ - 65 000€ välissä vuosittain, riippuen kunnan taloudellisesta tilanteesta. Lisäksi Nurmijärven kunta avusti erikseen yksityisteiden perusparannuksia, niiden hankkeiden loppusummien perusteella. Perusteena hankkeiden oli tarpeellisuus ja toteuttamismahdollisuus. Perusparannus avustus ei ollut koskaan 100% vaan se vaihteli 40% - 80% riippuen hankkeesta. Tiekunta sitoutui hoitamaan loppurahoituksen itse.

5.1.1 Yksityistiet (hoitosopimus) 30.4.2020 asti

Hoitosopimusteillä Nurmijärven kunta hoiti tien talvikunnossapidon, kevät ja syys lanaukset, sekä pölynsidonan. Hoitosopimusteillä tiekunnalla ei ollut mikäänlaista omavastuu osuutta tienhoidosta. Kunta myös osalla teistä suoritti ojien kaivuuta tai silta- ja ojarummun vaihtoja, mitkä eivät olisi sille hoitosopimuksen perusteella kuuluneet, vaan ne olisivat olleet tiekunnan tehtäviä. Tämä vahvisti monelle tienvarren asukkaalle näkemystä siitä, että kyseessä on kunnan tie.

5.1.2 Hoitosopimusteiden tiekunnat

Nurmijärven kunta ei vaatinut hoitamillaan hoitosopimusteillä toimivaa tiekuntaa. Osalla yksityisteistä tiekunta oli mennyt heti nukkumaan sopimuksen syntymisen jälkeen, eikä tiekunnan kokouksia pidetty kertaakaan hoitosopimuksen allekirjoittamisen jälkeen. Muutamit tiekunnat kokoontuivat alussa epäsäännöllisesti, mutta ajansaatossa niidenkin toiminta hiipui ja lopuksi loppui kokonaan. Tästä syystä monelle yksityistien varren

asukkaalle syntyi mielikuva kunnan tiestä. Etenkin uusille kiinteistön omistajille, jotka olivat hoitosopimuksen aikana ostaneet kiinteistön tien varresta, jossa kunta vastasi tien päivittäisestä hoidosta, niin ettei tienvarren asukkaiden ei tarvinnut siihen mitenkään puuttua. Kaikki tien kunnossapitoon liittyvät työt hoituivat hoitosopimusteillä kunnan tiemestarin kautta, eikä hoitokunnan tai toimitsijamiehen kautta, niin kuin yksityistielaki olisi edellyttänyt. (Hämäläinen, 1999, s. 5)

5.2 Hoitosopimusteiden kunto

Koska hoitosopimusteillä ei ollut varsinaista toimielintä, joka huolehti tien peruskunnosta, niin tiet olivat päässeet paikoitellen hyvinkin huonoon kuntoon. Tiesakkaat olivat tyytyneet kunnan hoitotasoon, joka sisälsi talvikunnossapidon, sorastuksen, lanauksen, pölynsidonnan, sekä tienvarsien niiton. Teiden kuivatus ojien umpeenkasvamisen myötä oli huonossa kunnossa ja tierungot olivat usein sateen jälkeen varsin pehmeitä. Tierungon ollessa märkä tiet tulivat todella nopeasti kuoppaisiksi. Keväisin kulutuskerrokseksi ajettu sora painui nopeasti tienrunkoon, eikä jäänyt tienpintaan. Tämä aiheutti tien levenemistä paikoin hyvinkin leveäksi, tai sitten tien keskiosa nousi selkeästi muuta tietä korkeammalle.

5.2.1 Tienpitäjän vastuu

Yksityistielain mukaan tienpitäjä vastaa, että tie on sellaisessa kunnossa, ettei siitä aiheudu vaaraa tiesakkailla, tai muille tien käyttäjille. Vanhassa laissa ei tunnettu muuta tienpitäjää kuin tiekunta. Sillä ei ole merkitystä onko tiekunta solminut hoitosopimuksen esimerkiksi kunnan kanssa. Jos hoitosopimustiellä tapahtuisi vahinko on tiekunta ensisijaisesti korvausvelvollinen. Tiekunta voi hakea korvausta kunnalta vedoten, ettei tie ole ollut hoitosopimuksen edellyttämässä kunnossa. Mutta jos tiekunnalla ei ole toimivaltaista elintä, niin kuka on todellisuudessa vastuussa tienpidosta. Tällaisessa tapauksessa kunta voi joutua korvaamaan vahingon kolmannelle osapuolelle. (Hämäläinen, 1999, s. 5)

Hoitosopimusteiden tiekunnat eivät olleet Nurmijärvellä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kokoontuneet hoitosopimusjakson aikana, näin ollen ne eivät toimineet

yksityistielain mukaisesti. Kunta ei ollut myöskään velvoittanut tiekuntia toimimaan, joten korvausasiat vakavan onnettomuuden jälkeen olisivat olleet varsin sekavat.

5.3 Hoitosopimusteiden kustannukset kunnalle

Hoitosopimukset maksoivat Nurmijärven kunnalle noin 500 000€ / vuosi eli noin 3000€/km, kun vastaavasti yksityisteitä, joilla oli toimiva tiekunta avustettiin noin 50 000€/vuosi eli noin 555/km. Hoitosopimuksen piirissä olleet tiet, eivät kuitenkaan ole olleet selkeästi paremmassa kunnossa kuin tiet, joilla on ollut toimiva tiekunta. Näin ollen hoitosopimusteiden hoitaminen ei ollut kovinkaan kustannustehokasta. Koska yksityisteiden hoito kuului osana suurempaa alueurakkaa ei ole voitu yksilöidä tarkkaa tiekohtaista kustannusta ainoastaan alueurakan kokonaiskustannusta.

6 Yksityistielain 560/2018 tuomat muutokset Nurmijärvellä

6.1 Aikaisemmat yritykset luopua hoitosopimuksista

Nurmijärvellä on loppuvuodesta 1991 tekninen lautakunta esittänyt hoitosopimusteistä luopumista vedoten kunnan taloudelliseen tilaan ja hoitosopimuksien kalliisiin kustannuksiin. Silloinen tekninen lautakunta esitti hoitosopimuksista luopumista asteittain alapuolella esitetyllä aikataululla

”Nykyiset yksityisteiden kunnossapitosopimukset sanotaan irti vuoden 1992 helmikuussa vuoden 1992 loppuun päättyviksi. Tielautakunnalle annetaan tehtäväksi edistää tiekuntien uudelleen järjestäytymistä ja uusien sopimusten laatiminen jatkossa esitettyjen periaatteiden pohjalta vuoden 1992 kuluessa

Tiekunnan allekirjoittaessa vuonna 1992 yksityistieasetuksen 42a§:n mukaisen kunnossapitosopimuksen uusilla ehdoilla kunta hoitaa edelleen vuoden 1993 alusta lukien kunnan kunnossapitoon otetun yksityistien. Allekirjoittamalla uuden sopimuksen varmistaa tiekunta siten tiensä pysymisen kunnan kunnossapidossa.

Vuoden 1993 alusta lukien kunta voi hoitaa kunnossapitoonsa kunnanvaltuuston päätöksellä otetut yksityistiet perien keskimääräisten kilometrikustannusten mukaisina tiekunnilta seuraavat prosenttiosuudet kunnossapitokustannuksista: 40% kunnossapitokustannuksista, joista tiekohtaisesti on vähennetty kaavan ulkopuolisen tieosuuden valtionavun määrä. Mikäli yksityistie on ns. läpiajotie, jolla on muutakin kuin normaalia yksityistie liikennettä, on osuus vastaavasti 30%

Kun tiekunta hoitaa itse tiensä, kunta voi korvata enintään 50% mahdollisella valtionavustuksella vähennetyistä hyväksyttävistä kunnossapitolaskuista ja läpikulkuteilla vastaavasti enintään 70%. Tiekuunnan hoitaessa tiensä pitää tiekunta valtionavun

Rakennuskaava-alueilla kunta perii katumaksulain mukaiset korvaukset. Jos tiekuunnan tie poikkeaa maksuperusteeltaan edellä esitetyistä tapauksista, tulee kunnossapito ratkaista erikseen tasapuolisella tavalla sopimuksen teon yhteydessä. Jos kunnalle ei tule hoidettavia teitä jollakin alueella kuin vähän, voi kunta kieltäytyä hoitamasta tiekuunnan tietä ja tällöin kunta suorittaa avustamisen kuten muutoinkin tiekuunnan hoitaessa kunnossapidon.

Kunnan kunnossapitoon tai korvausjärjestelmän piiriin otetaan edelleen yksityisteitä nykyisellä menettelyllä” (Hämäläinen 1999 s.6)

Silloinen kunnanvaltuusto hylkäsi esityksen ja teki päätöksen jatkaa samalla hoitosopimusmallilla. Päätösestä tehtiin valitus, joka meni aina korkeimpaan hallinto-oikeuteen asti. Päätökseen ei tullut oikeasteissa muutoksia (Hämäläinen 1999 s.6) Tämä valtuuston päätös oli voimassa 1.5.2020 asti.

1999 talousarviokäsittelyssä hoitosopimusasia on nostettu pöydälle, mutta silloin hoitosopimukseen ei tehty muutoksia. 2009 kymmenen valtuutettua teki valtuustoaloitteen hoitosopimusteiden tiekuntien tilan selvittämiseksi ja niiden toiminnan uudelleen käynnistämiseksi, mutta tekninen lautakunta päätti asian uudelleen siirtämisestä 2013, jonka jälkeen siihen ei enää palattu. (Valtuuston pöytäkirja 22.4.2020)

6.2 Hoitosopimuksien irtisanomisen valmistelu

1.1.2019 voimaan astuneen uuden yksityistielain johdosta Nurmijärven kunnan alueen yksityisteiden hoitosopimuksien, sekä avustuskäytäntöjen muutostarvetta käsiteltiin ensimmäisen kerran teknisen lautakunnan lähetekeskustelussa joulukuussa 2018. (Liite 1) Viranhaltijat esittelivät uuden yksityistielain 84§ tekniselle lautakunnalle ja esittivät hoitosopimusjärjestelmän purkamista, jonka suunnitelman tekninen lautakunta hyväksyi yksimielisesti. Siirtymäajaksi tekninen lautakunta ehdotti 1.5.2020, johon mennessä hoitosopimusteiden on saatava tiekunta toimintaan. Kunnallinen päätöksenteko on monivaiheinen (Kuva 6), joten asia siirtyi tämän jälkeen kunnan hallituksen päätettäväksi.

Kuva 6. Päätöksentekoprosessi

7 Hoitosopimuksien irtisanominen

1.1.2019 Uusi yksityistielaki astui voimaan ja sen seurauksena Nurmijärven kunnanhallitus hyväksyi hoitosopimuksien irtisanomiset kokouksessaan 6.5.2019 (liite 2). Siirtymäajaksi määritettiin 30.04.2020. Eli yksityistiet siirtyvät tiekuntien hoitoon viimeistään 1.5.2020. Samassa kokouksessa hyväksyttiin myös hankesuunnitelma, jonka pohjalta hanketta lähdettiin viemään eteenpäin. Vastuullisena yksikkönä oli ympäristötoimiala ja hanketta veti kunnalistekniikan päällikkö (Kuva 7)

Kuva 7. Sidosryhmät

Sidosryhmät	Valmistelu	Tiedottaminen	Päätökset	Tiekuntien neuvonta
Tekninen johtaja	x	x		
Kunnallistekniikan päällikkö	x	x		
Kiinteistöinsinööri	x	x		x
Alueisännöitsijä	x	x		x
Viestintäpäällikkö		x		
Kunnanvaltuusto			x	
Kunnanhallitus			x	
Tekninen-lautakunta			x	
Yksityistieneuvoja		x		x
Konsultti	x	x		

Irtisanomisilmoitukset (liite3) lähetettiin kaikille hoitosopimusteiden tiekunnille yksityistielain (560/ 2018) 57§ mukaan. Laissa todetaan:

”Haasteen, viranomaisen käskyn tai muun tiedoksiannon katsotaan tulleen tiekunnan tietoon, kun se on laillisessa järjestyksessä annettu tiedoksi kiinteistötietojärjestelmästä ilmenevälle toimitsijamiehelle taikka hoitokunnan jäsenelle. Jos tieto on annettu henkilölle, joka kiinteistötietojärjestelmän mukaan on toimitsijamies taikka hoitokunnan jäsen, tiedoksi antaminen katsotaan päteväksi, vaikka asianomainen henkilö ei enää hoitaisi kysymyksessä olevaa tehtävää” (Yksityistielaki 560/2018 §57)

Koska monet Nurmijärven tiekunnista ovat olleet toimimattomia kymmeniä vuosia, useat kirjeiden saajat olivat joko muuttaneet pois tai kuolleita. Ilmoitukset julkaistiin myös kunnan virallisella ilmoitustaululla, sekä paikallislehdessä. Täydentävänä ilmoitusmuotona toteutettiin myös postilaatikko jakeluna (liite 4) tehty ilmoitus irtisanomisista, sekä ohjeet millaisiin toimenpiteisiin osakkaiden tulisi ryhtyä. Tämä jakelu suoritettiin noin 70% yksityisteistä.

8 Nukkuvan tiekunnan herättäminen

Mikäli tiekunta ei ole kokoontunut viiteen vuoteen, sillä ei ole enää lainvoimaista toimielintä, eikä se näin ollen ole enää lainmukaan toimiva tiekunta (YksTL 560/2018 53§). Nurmijärvellä osa tiekunnista on nukkunut lähes 50 vuotta, eikä tiekunnan vanhoista osakkaista ole välttämättä enää yhtään elossa. Jotta tiekunta voidaan ”herättää” ja saada lainvoimaiseksi, tulee jonkun tiesosakkaista kutsua tiekunnan kokous koolle. 1.1.2020 jälkeen koollekutsuja ei tarvitse enää hakea oman alueensa Ely-keskukselta erillistä lupaa tiekunnan koolle kutsumiseksi.

Vanhojen tiekuntien asiakirjojen puuttumisen vuoksi projektin vetäjä päätti, että kunta antaa tiekunnan kokouksen koollekutsujalle kyseisin yksityistien tieosakastiedot osoitteineen. Näin menetellessä tiekunnille ei tullut ylimääräisiä kustannuksia, koska kyseisten tietojen saaminen maanmittauslaitokselta on maksullinen palvelu. Tiedot antoi yksityistieneuvoja. Tiedot hankittiin paikkatieto-ohjelman avulla. Kokouksen koolle kutsujan tehtäväksi jäi lähettää kokouskutsut kaikille tieosakkaille.

8.1 Järjestäytymätön tie

Tie voi olla myös niin sanottu järjestäytymätön tie, jolla ei ole tiekuntaa.

Järjestäytymättömällä tiellä sopimukset koskevat vain suullisen- tai kirjallisen sopimuksen tehneitä tiesosakkaita, eikä heillä ole mahdollisuutta anoa kunnan tai valtion myöntämiä tukia tien kunnossapitoon tai perusparantamiseen. Järjestäytymätön tie on usein muutaman tieosakkaan tie, jonka hoidosta tieosakkaat ovat keskenään sopineet, joko suullisesti tai kirjallisesti. Järjestäytymättömälle tielle voidaan myös perustaa tiekunta.

Järjestäytymätön tie ei voi saada kunnan tai valtion avustuksia tien ylläpitoon tai korjaamiseen. Tällöin se voi rajoittaa myös ulkopuolisten liikkumista tiellä tai jopa sulkea sen kokonaan ulkopuolisilta tienkäyttäjiltä.

8.2 Ensimmäinen kokous

Nukkuvan tiekunnan saaminen lain vaatimusten mukaan toimivaksi tiekunnaksi vaatii tiekunnan kokouksen. Ensimmäisessä kokouksessa ei luonnollisestikkaan ole voimassa olevaa tieyksikölaskelmaa, joten kokouksessa päätettävissä asioissa vaaditaan yksimielisyys. Tämän vuoksi ensimmäisessä kokouksessa tulisi päättää vain aivan välttämättömmistä asioista. Seuraavissa kappaleissa olen kuvannut miten tiekunnan ensimmäinen kokous toteutettiin Nurmijärvellä.

8.2.1 Kokouskutsun lähettäminen

Käytännössä ensimmäiseen herättämiskokoukseen ei tarvitsisi kutsua, kuin alkuperäiset tieosakkaat, mutta niiden selvittäminen on miltei mahdotonta. KTJ järjestelmän tieto ei ole ajantasainen, eikä vanhoista asiakirjoista välttämättä selviä silloisia osakkaita. Nimet voi olla pelkkiä sukunimiä ja kiinteistö tiedot on nimetty epämääräisesti. Lisäksi kiinteistöt joilla on ollut tieoikeus on voitu lohkoa useampaan osaan tai niitä välttämättä enää ole olemassa. Tiekkunnan kaikki asiakirjat voivat olla myös vuosien aikana tuhoutuneet.

Kun kokouksen koollekutsuja oli saanut osakstiedot ykstyitieneuvojalta, piti kaikille osakkaille (tienvarressa kiinteistön omistaville) lähettää kokouskutsu (liite 5). Kutsut tulee lähettää aikaisintaan aikavälillä 2kk – 2 viikkoa ennen kokousta (yksityityielaki 560/2018). Kokouskutsu voidaan toimittaa joko postilla tai sähköpostilla. Käytännössä ensimmäinen kokouskutsu jaettiin Nurmijärvellä suoraan tienvarren osakkaan postilaatikkoon ja lähetettiin kirjepostina muille osakkaille, jotka eivät asu tien varressa.

8.2.2 Yksimielisyys

Tiekunta ei lakkaa olemasta, vaikka se ei olisi pitänyt kokouksiaan vuosi kausiin. Nukkuva tiekunta kun herätetään, niin siltä puuttuu toimielimen lisäksi myös ajantasainen tieyksiköinti. Tiekkunnan herättävässä kokouksessa sille tulisikin koota ensisijaisesti toimielin, joka lähtee viemään tiekkunnan asioita eteenpäin. Toimielimen kokoonpano riippuu siitä mitä on päätetty aikanaan tiekkunnan perustamiskokouksessa. Perustamiskokouksen asiakirjat

löytävät sekä Nurmjärven kunnan, että maanmittauslaitoksen arkistosta. Toimielin on joko hoitokunta tai toimitsijamies ja sen mukaan pitää myös herättämiskokouksessa toimia. Tiekunnat kun ovat vanhentuneet kaikkien päätösten tulee olla yksimielisiä. Jos tiekunta ei pääse yksimielisyyteen hoitokunnan jäsenistä tai toimitsijamiehistä he joutuvat tilaamaan maanmittauslaitokselta yksityistietoimituksen. Moni tiekunta oikaisee asian äänestämällä tarvittaessa ääni/osakas periaatteella, mutta se ei ole laillinen äänestysmuoto.

8.3 Kokouksen kulku

Yksitystieneuvoja piti kokouksen alussa noin 45 minuutin esitelmän aiheesta mikä on tiekunta, ja mitkä ovat sen vastuut ja velvollisuudet. Tämän tarkoituksena oli kertoa kokouksen osallitujille mikä on tiekunta ja mitkä on sen tehtävät, koska asia oli menelle osakkalle tuntematon.

Kokoukselle piti valita puheenjohtaja, sihteeri, pöytäkirjan tarkastajat, sekä äänten laskijat. Nurmijärvellä kokouksen sihteerinä toimi kunnan yksityistieneuvoja, jos oli paikalla kokouksessa. Tämän jälkeen tarkistettiin läsnäolijat, sekä valtakirjat. Henkilö, joka ei pääse paikalle, voi valtakirjalla valtuuttaa toisen henkilön käyttämään ääni- ja puheoikeutta tiekunnan kokouksessa. Nämä asiakirjat liitetään pöytäkirjan liitteeksi. Tiekunta ei tunne muuta äänestystapaa kun tieyksiköt, niin ääniosuuksista ei voida päättää kokouksessa, joten kokouksen on oltava yksimielinen.

Tiekunnan kokous on päätösvaltainen, kun se on kutsuttu koolle aikaisintaan kaksi kuukautta ja vähintään kaksi viikkoa ennen kokouspäivää. Tiekunnalla ei ole mitään vähimmäismäärää paljonko tieosakkaita pitää olla paikanpäällä. Jos paikalle saapuu yksikin osakas, niin kokous on laillinen ja päätösvaltainen.

Koska nukkuvalla tiekunnalla ei ole voimassa olevaa yksiköintiä, sen on päätettävä järjestää tien uudelleen yksiköinti. Tässä vaiheessa hoitokunnalle on hyvä antaa valtuudet teettää yksiköinti ulkopuolisella toimijalla. Seuraavaksi tiekunnalle on valittava toimielin. Toimielin on joko toimitsijamies tai hoitokunta, riippuen miten tiekunta on aikanaan perustettaessa asian sopinut.

8.3.1 Tomielimen tehtävät ensimmäisen kokouksen jälkeen

Ensimmäisessä kokouksessa valittu toimielin oli se sitten toimitsijamies tai hoitokunta pitää alkaa valmistella tieyksiköinnin uudelleen järjestämistä. Tien uudelleen yksiköinti voidaan suorittaa hoitokunnan /toimitsijamiehen johdolla, tai mikäli tiekunta on antanut kokouksessaan valtuuden teettää yksikkölaskelma ulkopuolisella toimijalla voi toimielin kilpailuttaa tieisännöitsijöitä sitä tekemään. Myös Maamittauslaitoksen tekemä yksityistietoimitusta on mahdollista hakea. Yksityistietoimitus on kannattavaa teettää, silloin kun kyseessä on paljon tieosakkaita, tai tieosakkaat ovat riittäviä. Nurmijärvellä on teetetty kolme yksityistietoimitusta.

Toimielimen pituudesta päätettäessä kannattaa ensin valita kohtuullisen lyhyt toimikausi, jotta siihen saadaan osakkaita innostumaan. Heti neljän vuoden sitoutuminen ei välttämättä houkuta osakkaita lähtemään mukaan toimintaan. Nurmijärvellä suurin osa tiekunnista valitsi toimikauden pituudeksi seuraavan vuoden tiekunnan kevätkokouksen. Hoitokunnan ja toimitsijamiehen palkkioista on myös hyvä sopia heti. Palkkion suuruus vaihtelee 150€ - 500€/jäsen riippuen tiekunnan koosta.

Toimielimen palkkiot tulee maksaa palkkana ei kulukorvauksena. Nykyisin on paljon erilaisia alustoja joita voi hyödyntää palkanmaksuun. Näin toimiessaan tiekunta pysyy hyvissä väleissä myös verottajan kanssa.

8.3.2 Pankkitili

Tiekunnalle pitää myös valita henkilöt, jotka saavat tilinkäyttöoikeudet. Jatkuvuuden kannalta, sekä väärinkäytöksiä vähentämiseksi kannattaa aina valita kaksi henkilöä joilla on tilinkäyttöoikeudet. Näiden henkilöiden nimet pitää näkyä pöytäkirjassa. Pankit ovat erittäin tarkkoja nykyisin siitä, kuka saa avata ja käyttää tiekunnan tilejä. Jos pöytäkirjassa ei ole henkilön nimeä, niin tilin avaaminen tai käyttöoikeuksien lisääminen on käytännössä mahdotonta.

8.4 Tieyksiköinnin vahvistaminen

Kun toimielin on saanut tehtyä tai teetettyä yksiköinnin se tulee vahvistaa tiekunnan kokouksessa. Toimielin kutsuu tiekunnan kokouksen koolle, jossa se vahvistaa yksiköinnin. Yksiköinti on sen tekijän näkemys tienkäytöstä ja siihen voi tehdä pieniä muutoksia tiekunnan kokouksessa, jos joku osakas pystyy perustelemaan itselleen erilaiset yksiköt, kuin mitä tekijä on laatinut. Tähän samaan kokoukseen on hyvä tuoda myös tiekunnan talousarvio hyväksyttäväksi. Kokouskutsun liitteeksi pitää laittaa myös maksuunpanoluettelo. Kun yksiköinnin hyväksyntäkokous on saanut lainvoiman, niin sen jälkeen voidaan alkaa tiekunnan kokouksissa äänestämään yksiköiden mukaan. Tärkeätä on muistaa, että tiekunnan kokous saa lainvoiman kolmen kuukauden kuluttua kokouksesta. Eli tiekunnan herättäminen ja tieyksikkölaskelman uudelleen teettäminen vie aikaa vähintään puoli vuotta.

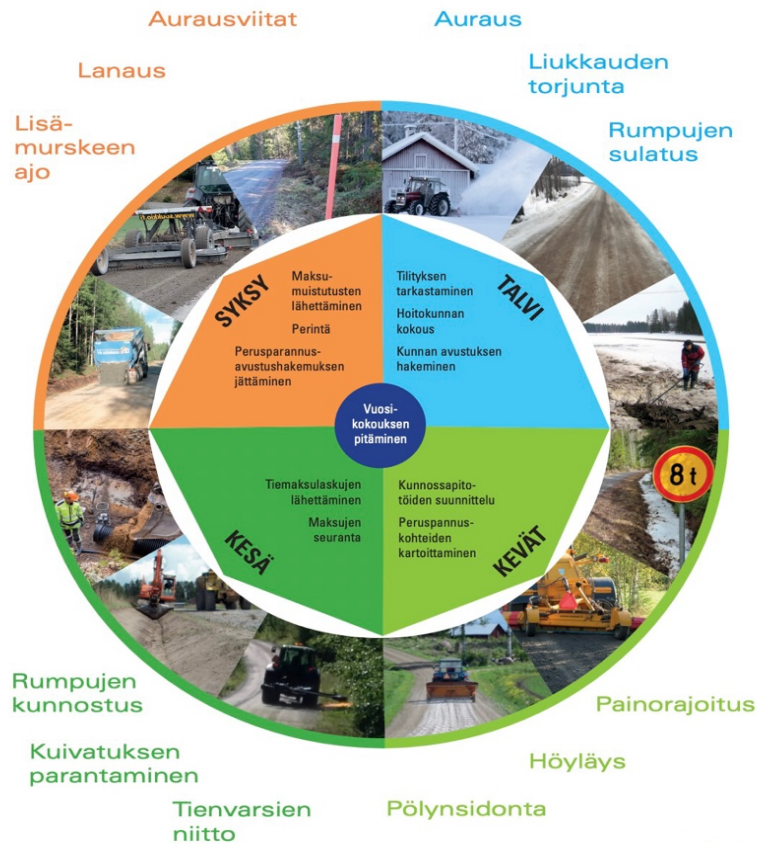
Nurmijärvellä kunta ei osallistunut tieosakkaana kuin yhteen tiekunnan kokoukseen, eikä kunta ole edustettuna yhdenkään tiekunnan toimielimessä. Kunta ei myöskään teettänyt yhtään tieyksikkölaskelmaa tiekunnille. Kunta otti itselleen vain neuvojan roolin tiekuntien herättämisissä.

8.5 Tiekunnan heräämisen jälkeen.

Näiden kahden kokouksen jälkeen tiekunnalla on toimielin, sekä hyväksytty tieyksiköinti, joka on myös samalla osakkaiden äänimäärä. Nyt tiekunnalla on mahdollisuus alkaa päättämään asioista myös äänestämällä. Kahteen ensimmäiseen kokoukseen ei kannata tuoda mitään muuta kuin pakolliset asiat, jotta asioista päästäisiin mahdollisimman helposti yksimielisyyteen. Tästä eteenpäin tiekunnan tulee kokoontua vähintään kerran vuodessa, mikäli se haluaa saada Nurmijärven kunnan tarjoamaa kunnossapitoavustusta. Tiekunta voi tarpeen vaatiessa kokoontua useampiakin kertoja vuodessa, esimerkiksi silloin, kun tielle tehdään jokin suurempi perusparannus hanke tai muuten tarpeen mukaan. Tiekunnan kannattaa tehdä itselleen vuosikello (kuva 8), mikä selkeyttää asioiden hoitamista ja kun uusia jäseniä tulee hoitokuntaa tai toimitsijamies vaihtuu, niin on jokin runko mihin tukeutua.

Kuva 8. Tiekunnan vuosikello (tieyhdistys vuosikello)

Yksityitieneuvojan lopetettua 2020 lopussa tiekentien tueksi järjestettiin neuvova puhelin, joka päivystää perjantaisin klo 09.00 – 14.00. Lisäksi kunnalla on erittäin kattavat yksityistie aiheiset sivut, josta löytyy paljon tietoa. Verkkosivuille on myös liitetty urakoitsijoiden yhteystietoja, joilta tiekunnat voivat pyytää tarjouksia tienhoitoon. Kunta myös tukee yksityistieavustuksilla teiden kunnossapitoa, ja perusparannusavustuksilla yksityisteiden perusparannuksia, joita ovat esimerkiksi kantavuuden, kuivatuksen tai liikenneturvallisuuden parantaminen.

9 Miten hoitosopimuksien irtisanominen otettiin vastaan

Osa tiekunnista alkoi heti irtisanomisien tultua julki herättelemään tiekuntaa. Tämän toiminnan mahdollisti aktiivinen tieosakas, joka alkoi itsenäisesti hoitamaan asioita eteenpäin, jotta tiekunta saataisiin nopeasti toimivaksi. Alussa aktiivisesti toimintansa aloittaneista tiekunnista ei juurikaan soraääniä kunnan toimintaa vastaan kuulunut, vaan osakkaat totesivat asian olevan nyt näin ja sen mukaan toimittava. Syksyn 2019 ja kevään 2020 aikana heräsikin usea tiekunta.

Keväällä 2020 alkoi enemmän tulla soraääniä kunnan toiminnasta hoitosopimuksien irtisanomisista johtuen. Tyytymättömyys näkyi erityisesti mielipidekirjoituksissa paikallisessa sanomalehdessä, sekä erittäin vilkkaassa some keskustelussa. Myös kunnanjohtajaan ja johtaviin viranhaltioihin oltiin aktiivisesti yhteyksissä. Nämä vastustukset olivat kuitenkin vain pienen aktiivisen joukon kirjoittelua ja yhteydenottoja.

Osalle tieosakkaista tien siirtyminen tiekunnan hoitoon tuli aivan yllättäen, kun kunta ei enää keväällä 2020 lanannut ja sorastanut tietä. Asiasta valitettiin myös hallinto-oikeuteen 175 kuntalaisen toimesta, mutta se valitus ei mennyt läpi.

10 Tie kuntien järjestäytyminen 2020 loppuun mennessä

2020 vuoden loppuun mennessä lähes kaikki tiekunnat olivat olleet kuntaan yhteydessä. Tarkkaa lukua siitä montaa tiekunaa oli vielä 2020 vuoden lopussa järjestäytymättä ei ole, koska tiekuntien ei tarvinnut tehdä ilmoitusta Nurmijärven kunnalle, kun olivat toiminnassa. Oma arvioni on, että 5 – 10 tiekuntaa ei ollut aloittanut toimintaansa. Luku on erittäin pieni, kun 5.7.2019 kunnan ilmoittaessa hoitosopimuksien raukeamisesta niitä oli 160 kpl. Koko prosessin läpivieminen reilussa puolessatoista vuodessa oli kova projekti ja siihen nähden onnistuminen oli mielestäni hyvä.

Pohdintaa ja yhteenveto

Yli viidenkymmen vuoden hoitosopimuksen yhtäkkinen purkaminen ja reilun vuoden siirtymäaika on aikataulullisesti todella tiukka aikataulu, vaikka edellisessä kappaleessa kerroinkin siinä onnistumisesta varsin hyvin, niin omasta mielestäni näin laajaa prosessiin pitäisi varata kaksi tai jopa kolmekin vuotta aikaa ja miettiä tarkoitin, onko kunnan alueella sellaisia yksityiteitä, jotka ovat esimerkiksi liikenteellisesti niin merkittäviä kunnan liikennejärjestelmän kannalta, että on tarkoituksen mukaista jatkaa hoitosopimusta. Tämmän kaltaisia teitä ovat esimerkiksi merkittävät läpikulkutiet, joissa on suurin osa liikenteestä muuta kuin tieosakkaiden liikennettä. Vaikka tämän kaltaisten teiden rahallisessa avustuksessa otetaan tämänkaltaiset asiat huomioon, voisi kuitenkin olla parempi vaihtoehto jättää ne hoitosopimusteiksi.

Toisena asiana nostaisin esille aikataulun (liite 7). Kun hoitosopimuksia purettiin, niin tiekunnalle olisi ollut hyvä antaa aikaa totuttautua tehtävään. Omasta mielestäni siirtymäaika olisi voinut olla pidempi. Nurmijärven kunta olisi voinut vaatia tiekuntia järjestäytymään ensin, vaikka se jatkaisi hoitosopimusta. 2 – 3 vuotta voisi mennä siten, että kunta vaatii yksityistielle toimivan tiekunnan, mutta jatkaa silti hoitosopimusta. Näin tiekunnalla ja tieosakkailta olisi aikaa totuttautua tiekunta ajatukseen ja samalla olisi kunnolla aikaa tutustua tiekunnan toimintaan. Kun kunta sitten parin vuoden päästä irtisanoisi hoitosopimukset, niin silloin yksityisteillä olisi jo toimiva tiekunta jonka olisi siitä helppo jatkaa toimintaan pelkästään kunnan rahallisen tuen turvin. Hoitosopimuksia voisi jatkaa liikenteellisesti merkittävien yksityisteiden kanssa, mutta siinäkin olisi ehtona lainmukaan toimiva tiekunta.

Koulutuksien tarpeellisuus on myös erittäin tärkeä tämänkaltaisessa prosessissa. Nurmijärvellä kunta järjesti kolme kokopäivän kestävästä koulutustilaisuutta tiekunta asioissa. Tilaisuudet olivat hyvin järjestettyjä ja ne keräsivätkin hyvin osallistujia. Neljäskin koulutustilaisuus oli suunnitteilla, mutta kevään 2020 aikana puhennut korona pandemia kokoontumisrajoituksineen esti tilaisuuden toteuttamisen.

Lähteet

Hämäläinen, E (1999). Nurmijärven kunnan kunnossapidon piirissä olevien yksityisteiden kunto- ja kunnossatarvekartoitus, sekä niiden hoitosopimus- ja avustusjärjestelmän kehittäminen

Hämäläinen, E. (2019). *Yksityisteiden hallinto*. Helsinki; Suomen tieyhdistys

Nurmijärven kunnan internet sivut. Haettu 10.07.2021

<https://www.nurmijarvi.fi/kuntalaisen-palvelut/maankaytto-ja-liikenne/kadut-ja-tiet/yksityistiet/>

Nurmijärven kunnanvaltuuston pöytäkirja

<http://nurmijarvi10.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=202056-4>

Suomen tieyhdistys 2019. Yksityistieverkon merkitys yhteiskunnalle. Haettu 15.6.2021 osoitteesta

https://www.tieyhdistys.fi/site/assets/files/1727/suomen_yksityistieverkko_matalaresoluutio.pdf

Väylävirasto 2021. Haettu 6.6.2021 osoitteesta

<https://vayla.fi/vaylista/tieverkko#.XgW6wS1Dw1l>

Yksityistielaki 560/2018. Haettu 24.6.2021 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180560>

Liite 1: Lähetekeskustelu TEKLA

Tekninen lautakunta

§ 91

13.12.2018

Yksityistielain uudistuminen 1.1.2019 alkaen ja kunnan hoitosopimus- ja avustamiskäytännön muutostarve / lähetekeskustelu

TEKLA § 91

Yksityistielaki uudistuu

Yksityistielaki (560 /2018) korvaa vuonna 1963 voimaan tulleen lain yksityisteistä. Uusi yksityistielaki tulee voimaan 1.1.2019. Lain mukaan mm. tielautakuntien yksityistielain mukaiset tehtävät lakkaavat 31. päivänä joulukuuta 2019. Kunnat voivat edelleen myöntää avustuksia tiekunnille.

Uusi yksityistielaki on oheismateriaalina esityslistan liitteenä.

Kunnat voivat halutessaan edelleen avustaa yksityisteitä yksityistielain 84 §:n nojalla. Lain mukaisena edellytyksenä avustuksen myöntämiselle tienpitoon on, että tietä koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta ja että tiekuntaa ja yksityistietä koskevat tiedot yksityistierekisterissä sekä tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä ovat ajantasaiset niin kuin 50 §:ssä edellytetään.

Kunnan avustus voi olla rahallista avustusta tiekunnalle. Tien kunnossapidon ottamisessa kunnan suoritettavaksi kokonaan tai osittain on katsottava olevan kyse myös kunnan avustuksesta. Kunnan avustuksesta on katsottava olevan kyse myös sellaisissa tilanteissa, joissa kunta antaa tiekunnan käyttöön esim. kalustoa. Avustuskriteerit, ottaen huomioon myös säännöksen tavoitteet, koskevat kaikkia kunnan avustusmuotoja. Jos valtio tai kunta avustaa tien kunnossapidossa, ei liikennettä avustettavalla tiellä saa sulkea.

Nykytilanne kunnassa

Nurmijärvellä on kunnan avustamisen piirissä noin 250 km yksityisteitä. Suurimman osan yksityisteiden avustamisesta kunta toteuttaa kunnossapitotöillä (hoitosopimuksilla), osa yksityisteiden tiekunnista hakee vuosittain tienpitoavustusta kunnossapitoon ja perusparannukseen.

- Hoitosopimusten piirissä on n.160 km yksityisteitä (tiekuntia)
- Tienpitoavustusten piirissä on n.90 km yksityisteitä (tiekuntia)
- Tämän lisäksi on joukko yksityisteitä (tiekuntia) ja muita yksityisiä tieyhteyksiä (perusteena rasite ja sopimus), jotka eivät ole kunnan avustuksen piirissä

Tienpitoavustusta hakee vuosittain noin 110 – 130 tiekuntaa. Kaikilla kunnan tienpitoavustusta saavilla yksityisteillä on lain mukaisesti toimiva tiekunta.

Yksityistien tienpitäjä, eli tiekunta, on voimassa olevan ja myös uuden yksityistielain mukaisesti vastuussa siitä, että tie pidetään lain tarkoittamassa kunnossa ja lain velvoitteet täyttyvät, eikä tien kunnosta aiheudu vaaraa tieosakkaille eikä muille tienkäyttäjille - riippumatta kunnan ja tiekunnan välisistä sopimuksista.

Tiekuntien ja kunnan välisten hoitosopimusten sisältönä ja tarkoituksena on ollut avustaa tiekuntia ns. "huoltoyhtiön" tavoin tien päivittäisen hoidon osalta. Hoitosopimusten tehtäväsisältöön kuuluu mm. tien aurausta ja puhtaanapitoa, mutta esimerkiksi tien rakenteelliset korjaukset ja parantamiset, puuston raivaukset eivät sisälly hoitosopimusten piiriin.

Hoitosopimusteiden tiekunnat eivät ole muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta pitäneet kokouksia vuosikausiin eivätkä siten toimi yksityistielain mukaisesti. Tieyksiköinnit ovat vanhentuneet, eikä tiekunnan osakkailta ole kaikilta osin selkeää käsitystä lain mukaisesta vastuusta. Käytännössä hoitosopimusten piirissä olevat yksityistiet mielletään usein ns. "kunnan teiksi".

Uuden yksityistielain mukaan kunta voi avustaa vain lain mukaisesti toimivia yksityisteitä (tiekuntia). Nykyistä voimassa olevaa hoitosopimus- ja avustusjärjestelmää on tarpeen muuttaa. Muutos on hyvä tapahtua hallitusti. Ns. "nukkuvat" tiekunnat olisi saatava "heräämään" ja toimimaan lain edellyttävällä tavalla, jotta ko. tiekunnilla olisi edellytyksiä päästä kunnan yksityistieavustusten piiriin jatkossakin.

Esityslistan liitteenä on pöytäkirjaote teknisen lautakunnan aikaisemmista käsittelyvaiheista yksityistieasiassa.

Lähetekeskustelu ja eteneminen asiassa

Tarkoituksena on, että teknisen lautakunnan kokouksessa kunnallistekniikan päällikkö ja kiinteistöinsinööri antavat tilanneselostuksen asiassa sekä lautakunta osaltaan evästä jatkovalmistelua.

Etenemisvaiheet voisivat olla alustavasti seuraavat:

- Valmistellaan asiasta hankesuunnitelma alkukevääseen 2019 mennessä (sis. kunnan hoitosopimus- ja avustusjärjestelmän uudistamisen vaiheet, tehtävät ja organisointi: mm. avustuskäytännön/periaatteiden uudistaminen; ns. nukkuvien tiekuntien sparraaminen jotta niiden toiminta täyttää lain vaatimukset ja avustamisen edellytykset; nykyisten hoitosopimusten irtisanominen viimeistään esim. 1.5.2020 alkaen). Hankesuunnitelma viedään käsiteltäväksi ja hyväksyttäväksi ao. lautakuntiin, kunnanhallitukseen ja valtuustoon.
- Tammi/helmikuussa kunta järjestää yhden tai useamman informaatio- ja koulutustilaisuuden kunnan alueella toimiville tiekun-

nille (yksityisteiden osakkaille; ulkopuolinen asiantuntija kouluttajana).

- Kunta tiedottaa asiasta ja etenemisestä kunnan kotisivuilla ja paikallislehdessä.

Esityslistan liitteenä on oheismateriaalina:

- Kuntaliiton yleiskirje 15.10.2018 (Yksityistielaki uudistuu – kuntien tielautakuntien tehtävät lakkaavat vuoden 2019 lopussa)
- Yksityistielaki (560 /2018).
- Tiekunta tutuksi ja toimivaksi (Suomen tieyhdistyksen esite)
- Ote pöytäkirjasta TEKLA § 28 26.2.2013 (Valtuustoaloite yksityisteiden hoitosopimus- ja avustajajärjestelmän kehittämiseksi sekä valtuustoaloite kunnan hoitoon ottamien yksityisteiden lunastamisesta kunnalle)

Esitys:

Tekninen lautakunta toteaa, että kunnan yksityisteiden hoitosopimus- ja avustajajärjestelmän uudistamisen valmistelussa voidaan edetä esittelytekstissä esitetyn mukaisesti.

Lisätietoja: kunnallistekniikan päällikkö Jyrki Meronen, puh 040 317 2304,
kiinteistöinsinööri Riku Hellgren, puh 040 317 2357

Päätös:

Esitys hyväksyttiin.

Liite 2: KH päätös

KH § 88

Esitys: Kunnanhallitus hyväksyy teknisen lautakunnan esityksen mukaisesti

- liitteenä esitetyn hankesuunnitelman jatkovalmistelujen pohjaksi ja
- ns. hoitosopimusten piirissä olleiden tiekuntien (yksityisteiden) osalta siirtymäajan siten, että siirtymäaika (irtisanomisaika) päättyy viimeistään 1.5.2020 ja
- että siirtymäaikaan asti (irtisanomisajan) kunta voi omalta osaltaan jatkaa ko. yksityisteiden päivittäishoitoa aikaisempien vuosien malliin ja käytössä olevien määrärahojen puitteissa sekä tiekuntien tahtotila huomioiden.

Päätös: Esitys hyväksyttiin.

Päätökseen kuuluu liite nro 1.

_____

Liite 3 Saatekirje

Nurmijärvi 05.07.2019

Hyvä vastaanottaja

Tämä kirje on osoitettu tiekunnan viimeisimmälle Maanmittauslaitoksen rekisterissä olevalle toimitsijamiehelle tai hoitokunnan jäsenelle yksityistielain 57 § mukaan.

Yksitystielaki muuttui 1.1.2019, jonka johdosta Nurmijärven kunta on irtisanonut yksityisteiden hoitosopimukset 1.1.2019 alkaen. (Teknisen lautakunnan päätös 25.04.2019 / § 32 liitteenä.) Kunta jatkaa tienhoitoa siirtymäajan 1.5.2020 asti. Tämän jälkeen tie jää tiekunnan hoitovastuulle. Tiekunnan tehtävä on hoitaa yksityistien hoitamiseen liittyviä asioita. Uuden yksityistielain mukaan kunta voi avustaa vain lain mukaisesti toimivia tiekuntia.

Nurmijärven kunnan sivuilla on ohjeet vanhan tiekunnan uudelleen järjestäytymisestä. Kunnalta saa opastusta ja neuvoja tässä asiassa.

www.nurmijarvi.fi/teemasivut/yksitystiet

Lisätietoja to – pe
Niko Virtanen
Yksitystieneuvoja
040 317 2351
niko.virtanen@nurmijarvi.fi

Ystävällisin terveisin

Jyrki Meronen
Kunnallistekniikan päällikkö

Yksitystielaki 57 §
Tiedoksianto tiekunnalle

Haasteen, viranomaisen käskyn tai muun tiedoksiannon katsotaan tulleen tiekunnan tietoon, kun se on laillisessa järjestyksessä annettu tiedoksi kiinteistötietojärjestelmästä ilmenevälle toimitsijamiehelle taikka hoitokunnan jäsenelle. Jos tieto on annettu henkilölle, joka kiinteistötietojärjestelmän mukaan on toimitsijamies taikka hoitokunnan jäsen, tiedoksi antaminen katsotaan päteväksi, vaikka asianomainen henkilö ei enää hoitaisi kysymyksessä olevaa tehtävää.

www.nurmijarvi.fi

Nurmijärven kunta
Ympäristötoimiala

Postiosoitte
PL 37
01901 Nurmijärvi

Käyntiosoitte
Keskustie 2 B
01900 Nurmijärvi

Puhelin
(09) 250 021

Faksi
(09) 2500 2010

Sähköposti
etunimi.sukunimi@nurmijarvi.fi

Liite 4 Postilaatikkojkelu

Nurmijärvi 09.08.2019

Hyvä vastaanottaja

Asut sellaisen yksityistien varrella, jolla on ollut hoitosopimus Nurmijärven kunnan kanssa. Hoitosopimus on irtisanottu 1.1.2019 Nurmijärven kunnan toimesta.

Yksityistielaki muuttui 1.1.2019 ja tämän takia Nurmijärven kunta on irtisanonut hoidossaan olleiden yksityisteiden hoitosopimukset 1.1.2019 alkaen. Siirtymäaika on 1.5.2020 johon asti kunta voi jatkaa tienhoitoa entiseen tapaan. Tämän jälkeen tie jää tiekunnan hoitovastuulle.

Tiekunnan tehtävä on hoitaa yksityistien hoitamiseen liittyviä asioita. 1.1.2019 voimaan tulleen uuden yksityistielain mukaan kunta voi avustaa vain lain mukaisesti toimivia tiekuntia. Nurmijärven kunnan sivuilla on ohjeet tiekunnan herättämiseen. Kunnalta saa myös opastusta ja neuvoja tässä asiassa.

Ensimmäisessä vaiheessa tiekunnan osakkaiden olisi saatava tiekunnan kokous järjestettyä ja valittua hoitokunta tai toimitsijamies, joka alkaa hoitaa asiaa eteenpäin. Asiassa kannattaa toimia ripeästi. 01.05.2020 tulee yllättävänkin nopeasti.

Tarvittaessa voit olla yhteydessä kunnan yksityistieneuvojaan. Hän on tavoitettavissa torstaisin ja perjantaisin.

Niko Virtanen
niko.virtanen@nurmijarvi.fi
0403172351

Lisätietoa asiasta löytyy

Nurmijarvi.fi/teemasivut/yksityistiet
Tieyhdistys.fi

Lainsäädäntöä
Yksityistielaki 560/2018
Yksityistieasetus 1069/2018

www.nurmijarvi.fi

Nurmijärven kunta
Keskushallinnon
toimiala

Postiosoite
PL 37
01901 Nurmijärvi

Käyntiosoite
Keskustie 2 B
01900 Nurmijärvi

Puhelin
(09) 250 021

Faksi
(09) 2500 2010

Sähköposti
etunimi.sukunimi@nurmijarvi.fi

Liite 5 Kokouskutsu

KOKOUSKUTSU

3.6.2019

Kutsu/n/mme Teidät Mallilan yksityistien tiekunnan kokoukseen

Paikka Nurmijärven kunnantalon.....

Aika Keskiviikkona 19.6.2019, klo 12.00 alkaen

Asialista

1. Kokouksen avaaminen ja puheenjohtajan valinta
2. Valitaan kokoukselle sihteeri sekä kaksi pöytäkirjantarkastajaa
3. Todetaan läsnäolijat ja valtakirjat.
4. Päätös ääniosuuksista.
5. Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.
6. Vahvistetaan kokouksen asialista.
7. Päätetään tieyksikköjaon toimittamisesta uudelleen.
8. Valitaan tiekunnalle toimitin sekä päätetään toimikauden pituudesta ja palkkioista. Mikäli toimitimeksi valitaan toimitsijamies, niin päätetään myös tilinkäyttöoikeuksista. Valtuudet valita ulkopuolinen toimitsijamies (tarjoukset etukäteen)
9. Päätetään pöytäkirjan nähtävillä pidosta sekä pöytäkirjan otteista ja jäljennöksistä perittävistä lunastusmaksuista.
10. Muutoksenhakuohjeet.
11. Kokouksen päättäminen.

JOKU NÄISTÄ

1	Matti Mallikas, <u>ely-keskuksen oikeuttamana</u>
2	Hoitokunta
3	Mikko Mallikas, toimitsijamies

Liite 6 Hallinto-oikeuden ratkaisu

Päätös H1545/2020

21.12.2020

Dnro 20866/03.04.04.04.17/2020

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus ei tutki valitusta siltä osin kuin se kohdistuu kunnanhallituksen päätökseen 6.5.2019 § 88.

Hallinto-oikeus hylkää kunnanhallituksen lausunnossa esitetyn vaatimuksen siitä, että valitus on jätettävä tutkimatta puuttuvan valitusoikeuden vuoksi.

Hallinto-oikeus hylkää valittajien vastaselityksessä esittämän vaatimuksen katselmuksen toimittamisesta.

Hallinto-oikeus ei tutki vastaselityksessä esitettyä esteellisyysväitettä.

Hallinto-oikeus hylkää valituksen muilta osin.

Liite 7 Projektin vaiheet

